

ANALYS

Handelseffekter av en gemensam valuta

Erfarenheter av eurosamarbetet
och valutaunioner

2024

Sammanfattning

Den 1 januari 1999, efter flera år av förberedelser sjösattes eurosamarbetet där elva länder lämnade sina nationella valutor och anslöt sig till euron. Det ligger nära till hands att anta att handelseffekterna av en gemensam valuta var väl förstådda. Riktigt så var inte fallet. Åren före och runt millennieskiftet var kunskapen om handelseffekterna av gemensam valuta ytterst begränsad, i stället byggde bedömningarna till stor del på det man vid den tiden kände till om växelkursförändringars påverkan på handel.

Idag, 25 år senare finns det tämligen stark evidens för att en gemensam valuta har en handelsfrämjande effekt, även om den inte är så stark som en del tidiga studier antydde. Moderna studier av handelseffekter av euron pekar på en handelsökande effekt i intervallet 2–16 procent, och i vissa fall uppemot 30 procent, samt en inkomstökning på 0,3–2,1 procent av BNP.

Några viktiga drivkrafter om varför en gemensam valuta kan stimulera internationell handel är dels minskade sökkostnader och friktioner kopplade till internationellt handelsutbyte, dels minskade växelkursrelaterade risker.

Med en gemensam valuta följer ökad handel och fördjupad integration. Vår tolkning av litteraturen och den idag existerande evidensen är att ett deltagande i eurosamarbetet kan bidra till ökad handel och därför även ge en positiv påverkan på långsiktig tillväxt.

En fråga som ligger utanför denna analys är hur deltagande i eurosamarbetet påverkar risken att exponeras för asymmetriska chocker och andra risker, samt de verktyg som står till buds för att hantera utmaningar kopplade till olika valutaregimer. Hur man ställer sig i val av växelkursregim beror därför på en rad olika bedömningar. Syftet med denna analys är bidra med en komponent i detta pussel, vad kan vi säga om handelseffekterna?

Innehåll

1	Introduktion	4
2	Handel och valutaunioner.....	5
2.1	Bakgrund	5
2.2	Valutaunioner och handel - den tidiga litteraturen.....	6
2.3	Att krympa valutaunionseffekten	8
2.4	Tidiga studier av handelseffekter av euron	10
2.5	Moderna studier av handelseffekter av euron	10
3	Växelkursförändringar och handel	12
3.1	Växelkursen, handelsbalansen och J-kurvan.....	12
3.2	Växelkursens volatilitet.....	13
4	Tillväxt handel och integration.....	15
4.1	EU:s utveckling på några områden viktiga för handel	16
5	Slutsatser.....	19
	Referenser	20
	Appendix	24

Utreddare Patrik Tingvall, Kommerskollegium

Tack till kvalitetsgranskarna Per Altenberg och Malin Ljungqvist för värdefulla kommentarer och förslag

1 Introduktion

Den 19 oktober 1995 tillsatte Sveriges regering en utredning med uppdrag att utreda konsekvenserna av en svensk anslutning till den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen (EMU). Uppdraget ledde till den så kallade Calmforsutredningen (1996)¹ vilken på 485 sidor belyste potentiella för- och nackdelar av en svensk anslutning till eurosamarbetet. Något som idag kan tyckas överraskande är att endast lite drygt två sidor tillägnas handelseffekter av en gemensam valuta, detta trots att ett centralt element med en gemensam valuta är att minska transaktionskostnaderna för internationell handel.

En förklaring till den relativt begränsade skrivelsen kring handel kan sannolikt tillskrivas kunskapsläget kring handelseffekterna av en gemensam valuta vid mitten av 90-talet. Det fanns vid den tiden en relativt omfattande litteratur om handel och växelkursförändringar medan analyser av en gemensam valuta var mer begränsade. Idag, nästan 30 år senare är bilden annorlunda. Vår kunskap kring hur en gemensam valuta påverkar handeln har på flera sätt stärkts och vi har en tämligen god bild av en rad frågor som på den tiden var omdiskuterade. Det stärkta kunskapsläget kring handelseffekterna är en viktig pusselbit i det kunskapsunderlag som krävs för att på ett väl avvägt sätt ta ställning till om Sverige bör fullfölja anslutningen till eurosamarbetet. Ambitionen i de kommande avsnitten är därför att redogöra för vad den idag existerande forskningen säger om hur stora dessa effekter faktiskt är och hur denna kunskap vuxit fram.

---

¹ SOU 1996:158

2 Handel och valutaunioner

2.1 Bakgrund

Valet mellan en flexibel eller fast växelkurs berör flera teoriområden och ett dilemma är att det inte finns några enkla och omfattande modeller som kan fånga alla ekonomiska effekter förknippade till deltagande i en gemensam valuta.²

Växelkursteori lyfter fram valutarisken och penningpolitiska aspekter. Handelsteorin bidrar med insikter om effekterna av lägre handelshinder, medan makroteorin fokuserar på kopplingen mellan gemensam penningpolitik, investeringar och tillväxt (McKinnon 1963, Mundell 1961). I det kommande lyfter vi det handelsteoretiska perspektivet.

De vanligaste argumenten om hur en gemensam valuta påverkar förutsättningarna för internationell handel i varor och tjänster kan illustrativt sammanfattas enligt följande:³

- En gemensam valuta minskar (elimineras) risker kopplade till växelkursvolatilitet för handel som sker mellan länder med samma valuta och reducerar därför behovet av (kostsamma) finansiella instrument som säkrar transaktioner mot växelkursförändringar.
- En gemensam valuta leder till minskade informations- och sökkostnader förknippade med internationellt handelsutbyte.
- En relativt stor valuta har vanligtvis en lägre volatilitet än små valutor. Detta reducerar även risk och osäkerhet förknippad med handel med aktörer utanför valutaunionen.
- En gemensam valuta ökar pristransparensen och därmed förutsättningarna för effektiv konkurrens mellan länder.

Den väl citerade Calmforsutredningen (SOU 1996:158) var mycket försiktig i sin bedömning av eurons förväntade effekter på handeln och slog egentligen bara fast att valutafluktuationer (att ej förväxla med valutaunioner) inte påverkar utrikeshandeln i någon större utsträckning:

”Det finns en stor mängd empiriska undersökningar av sambandet mellan graden av valutakursfluktuationer och volymen på utrikeshandeln. Den något förvånande, men ganska entydiga slutsatsen är att utrikeshandeln förefaller påverkas mycket litet eller inte alls av valutakursfluktuationer” (SOU 1996:158, sid. 77).

Med begränsad evidens på området skiljde sig även bedömningen av handelseffekterna av en gemensam valuta mellan aktörer. Kommerskollegiums remissvar till Calmforsutredningen riktade kritik mot slutsatsen att man inte kan förvänta sig några handelseffekter av en anslutning till eurosamarbetet. Som motvikt mot Calmforsutredningen sades det i Kommerskollegiums remissvar:

---

² Emerson 1992 och de Grauwe 1997.

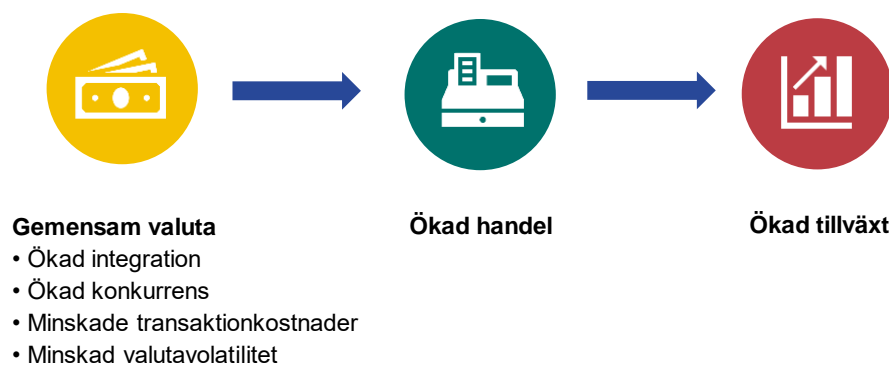
³ Källor: Flam and Persson (2024), SIEPS (2017, 2021, 2024), IMF (2023), Pelagidis and Mitsopoulos (2016).

”Kommerskollegium anser att utredningen starkt underskattat de positiva effekterna på den svenska handeln med andra länder som ett deltagande i EMU skulle ge” (Kommerskollegium, 1997: Dnr 100-1906-96, sid 5).

Sammantaget var Kommerskollegium i sitt remissvar positivt inställda till eurosamarbetet vilket motiverades med att det medför en fördjupning av den inre marknaden, bidrar till ökad motståndskraft mot finansiell oro, bidrar till ökad export och attraktionskraft för investeringar, samt stärkt politiskt inflytande i EU.

Idag, mer än 25 år efter dessa rapporter har kunskapen om kopplingen mellan handel och val av växelkursregim mognat, även om en rad frågor ännu är olösta eller oklara och nya frågor uppstått. Nedan kommer vi därför att granska vad evidensen säger om valutaunioner och dess inverkan på handeln har växt fram.

Figur 1. Handeln i centrum

2.2 Valutaunioner och handel – den tidiga litteraturen

En banbrytande artikel som undersökte hur en gemensam valuta påverkar handeln var Rose (2000). Rose diskuterade i sin litteraturgenomgång totalt sju studier som studerat sambandet mellan växelkursförändringar/volatilitet och handel. Rose skriver även att detta är den första studien som studerat effekten av valutaunioner på internationell handel. ”No previous author, to my knowledge, has considered the effect of currency unions on international trade”.⁴

Resultaten från Rose (2000) visade på mycket stora effekter av en gemensam valuta med handelsökningar på över 300 procent. Detta fynd var förstås anmärkningsvärt och utlöste en rad artiklar som kom att granska den så kallade valutaunionseffekten. Som en teknisk notis byggde Roses’ analys på tvärsnittsdata, det vill säga handel mellan länder vid en fix punkt i tiden. Idag ställer man vanligtvis krav på att kunna följa ett samband över tid för att etablera kausalitet och den metodik som tillämpades av Rose år 2000 skulle vara svår att få vetenskaplig acceptans för idag. Vi vill dock poängtera att Roses’ artikel var instrumentell för fortsatt forskning på området.

⁴ Rose (1999), NBER WP. No. 7432, p9.

För en överblick av tillgänglig evidens över den tidiga litteraturen över sambandet mellan en gemensam valuta och dess handelseffekter är metaanalyser en bra början. Vad en metaanalys gör är att sammanfatta resultaten från flera vetenskapliga studier. Metaanalyser ses därför som den högsta nivån av vetenskaplig evidens och ger en bra sammanfattning av de övergripande effekterna (vilket kan vara svårt att erhålla från enskilda studier). Nackdelen är att det i en metaanalys, till skillnad från enskilda studier är svårt att fördjupa sig i specifika omständigheter.

En tidig metaanalys är Rose (2004) som sammanfattade 19 studier om valutaunioner och som kom till följande slutsatser:

- (i) Hypotesen att valutaunioner inte påverkar handeln kan förkastas (vilket delvis står i kontrast till Calmforsutredningens utlåtande 1996).
- (ii) En valutaunion ungefärligen fördubblar handeln.
- (iii) Effekten varierar mellan länder och studier.

Tabell 1. Studier av valutaunioners effekt på handel som Rose (2004) byggde på

Författare	År	Gamma Koef.	Författare	År	Gamma Koef.
Rose	2000	1,21	Klein	2002	0,50
Engel-Rose	2002	1,21	Estevadeoral, Frantz, och Taylor	2003	0,29
Frankel-Rose	2002	1,36	Alesina, Barro och Tenreyro	2003	1,56
Rose-van Wincoop	2001	0,91	Smith	2002	0,38
Glick-Rose	2002	0,65	Bomberger	2002	0,08
Persson	2001	0,51	Melitz	2002	1,38
Rose	2001	0,74	Saiki	2002	0,56
Honohan	2001	0,92	Micco, Stein, Ordonez	2003	0,09
Nitsch	2002	0,82	Kenen	2002	1,22
Pakko och Wall	2001	-0,38	Bun och Klaassen	2002	0,33
Walsh och Thom	2002	0,10	de Souza	2002	0,17
Melitz	2001	0,70	de Sousa och Lochard	2003	1,21
López-Córdova och Meissner	2003	0,72	Flam och Nordström	2003	0,14
Tenreyro	2001	0,47	Barr, Breedon and Miles	2003	0,25
Levy Yeyati	2003	0,50	de Nardis och Vicarelli	2003	0,06
Nitsch	2002	0,62	Rose	2004	1,12
Flandreau and Maurel	2001	1,16	Subramanian-Wei	2003	0,73

Not: Tabell replikerad från Rose (2004), Appendix, Tabell, "Estimates of the currency union effect on trade".

2.3 Att krympa valutaunionseffekten

Inspirerad av Rose (2000) och den betydande effekt som en valutaunion tyckes medföra studerade Glick och Rose (2001) med hjälp av en panel med 217 länder att en gemensam valuta, och i stället för att mer än tredubbla den bilaterala handeln fann de en ungefärlig dubblering av bilateral handel. Även detta är en anmärkningsvärt stor effekt. Dessa starka resultat lede till ytterligare studier som syftade till att närmare studera vad som kom att kallas "valutaunionseffekten". Den obestridda vinnaren i kategorin "bästa titel" går till Nitsch (2001) med sin artikel "*Honey, I Just Shrunk the Currency Union Effect*" där valutaunionseffekten på cirka 200 procent från Glick and Rose (2001) ungefärligen halverades till cirka 100 procent ökad handel.

En tydlig trend i början på 2000 talet var ett det kom en rad alltmer utvecklade och stringenta metoder för att skatta effekten av en gemensam valuta. Med den metodologiska utvecklingen kom även den skattade effekten av en gemensam valuta att krympa och en tongivande studie från denna epok är Torsten Persson (2001) som argumenterade för att en gemensam valuta bör betraktas som en endogen process. I sin studie fann Persson (2001) med hjälp av en matchningsteknik att en gemensam valuta ökar den bilaterala handeln med omkring 13–64 procent. Vi har med andra ord på kort tid gått från estimat på 300 procent till 13–64 procent.

Att intresset för valutaunioners effekt på handel var högt under de första tio åren av milleniet understryks av såväl den intensiva debatten kring frågan samt att fler metaanalyser kom att publiceras (för att en metaanalys skall vara möjlig att genomföra krävs det en god mängd studier att luta sig mot). Att debatten stundvis kunde vara het understryks av Frankel (2006) som kritiserade Baldwin (2006) för att godtyckligt avgöra kvaliteten på olika studier, "*He (Richard Baldwin) thinks he knows which of the studies are good and which are bad (...), and wants only to count the good ones. The problem with this is that other authors have other opinions as to what is good and what is bad.*" (Frankel 2006, p. 83).

Även fler metaanalyser kom att publiceras, en sådan var Havránek (2010) som analyserade valutaunioners handelseffekt generellt såväl som EMU effekten. Totalt fångade Havránek (2010) 60 studier, och genom att ta ett enkelt medelvärde av i denna analys ingående studier får vi en genomsnittlig valutaunionseffekt på 59 procent; om endast studier från 2004 och framåt inkluderas faller den skattade effekten till 29 procent.⁵ En förklaring till den över tid minskade effekten kan sannolikt tillskrivas de snabba metodologiska framstegen där man övergick från att använda tvärsnittsdata till att faktiskt följa utvecklingen över tid och dessutom applicera matchningsmetoder.

Flyttar vi oss framåt i tiden till 2018 finner vi Novy och Chen (2018) som via en gravitationsregression över handelsflöden för 199 länder mellan 1949 och 2013 fann att en gemensam valuta är förknippad med en handelsökning på ungefär 40 procent, men med betydande variation mellan länder. Ett huvudbudskap från Novy och Chen

---

⁵ Författarens beräkningar baserade Tabell 4 i Havránek (2010).

(2018), och som är väl etablerat, är att handelseffekten av en valutaunion kan variera betydligt mellan länder.

Från denna genomgång ser vi att allt eftersom analysmetoderna förfinats tycks den skattade effekten av en gemensam valuta avta och att effekten varierar mellan länder och studier. Som en teknisk anmärkning kan vi tillägga att under de senaste tio åren har det skett ytterligare framsteg inom ramen för utvärderingsmetoder som till viss del ifrågasätter precisionen i äldre studier. En andra observation är att från dessa studier som inte omfattade EU och Eurozonen är det svårt att säga något specifikt om euron.

Tabell 2. Studier från 2004 och framåt av valutaunioners effekt på handel som Havránek (2010) byggde på

Studie	Effekt (%)	Studie	Effekt (%)
Flam och Nordström (2006b)	0,018	Brouwer et al. (2008)	0,709
Gomes et al. (2006)	0,018	Baldwin et al. (2008)	0,036
Tsangarides et al. (2006)	0,036	Cafiso (2008)	0,036
Baxter och Kouparitsas (2006)	0,036	de Nardis et al. (2008)	0,072
Barro och Tenreyro (2007)	0,535	Frankel (2008a)	0,036
Subramanian och Wei (2007)	1,541	Chintrakarn (2008)	0,072
Adam och Cobham (2007)	0,153	Rose (2004)	0,036
Shin och Serlenga (2007)	1,094	Sadikov et al. (2004)	0,036
Bun och Klaassen (2007)	0,732	Faruqee (2004)	0,018
de Sousa och Lochard (2007)	0,018	Taglioni (2004)	0,018
Shirono (2008)	0,072	Baldwin och Taglioni (2004)	0,143
Me'litz (2008)	0,994	Flochreau och Maurel (2005)	0,709
Berger och Nitsch (2008)	0,709	Klein (2005)	0,072
Brouwer et al. (2008)	0,709	Yamarik och Ghosh (2005)	0,653
Baldwin et al. (2008)	0,036	Aristotelous (2006)	0,036
Cafiso (2008)	0,036	Flam och Nordström (2006a)	0,036
de Nardis et al. (2008)	0,072	Baldwin och Taglioni (2006)	0,036
Frankel (2008a)	0,036	Taglioni (2004)	0,018
Chintrakarn (2008)	0,072	Baldwin och Taglioni (2004)	0,143
Rose (2004)	0,036	Flochreau och Maurel (2005)	0,709
Sadikov et al. (2004)	0,036	Klein (2005)	0,072
Faruqee (2004)	0,018	Flam och Nordström (2006a)	0,036
Yamarik och Ghosh (2005)	0,653	Baldwin och Taglioni (2006)	0,036
Aristotelous (2006)	0,036		

Not: Studier före 2004 återfinns huvudsakligen i Rose (2004) och återges ej i denna tabell, se Havránek (2010) Tabell 4 för en fullständig återgivning av ingående studier.

2.4 Tidiga studier av handelseffekter av euron

Ett tidigt försök att fånga euroeffekten är Rose och Wincoop (2001), som använde data före EMU för att uppskatta handelseffekterna av EMU. De uppskattade den (kommande) handelsskapande effekten till cirka 60 procent. Det bör dock noteras att deras slutsatser är baserade på *förväntade* effekter. En annan tidig studie är Berger och Nitsch (2005) vilka menade att bildandet av en valutaunion bör ses som kulmen på en integrationsprocess. Med en långsiktig syn på europeisk integration drog de slutsatsen att införandet av euron knappast har haft någon mätbar effekt på handeln. En tredje initial studie av euron är Alejandro et al. (2003). Beroende på val av jämförelsegrupp fann de att effekten av EMU på bilaterala handelsflöden har legat i intervallet 4–16 procent.

2.5 Moderna studier av handelseffekter av euron

Omkring åren 2005–2008 rådde viss konsensus kring att deltagande i eurosamarbetet hade cirka 2–8 procents påverkan på handelsflödena för den första vågen av eurolandsländer (Baldwin et al., 2005). Detta påstående har i sin tur omprövats i en rad studier.

ECB (2020) analyserade två decennier av post-EMU-data och med hjälp av en gravitationsmodell drog de slutsatsen att effekten av valutaunionen på handeln varierar mellan 4,3–6,3 procent. Om de i stället tillämpade en syntetisk kontrollmetod uppskattades handelseffekten av euron till cirka 30 procents handelsökning. ECB-studien drog även slutsatsen att euron underlättade etableringen och expansion av internationella produktionskedjor i Europa, vilket i sin tur ökar konjunktursynkroniseringen och underlättar marknadstillträde (i linje med Kommissionens syn på integration). Felbermayr och Steininger (2022), applicerade en allmän jämviktsmodell av världshandeln och fann att EMU ökar de reala inkomsterna i euroområdet med 0,3–2,1 procent och handeln med varor med nästan 8 procent.

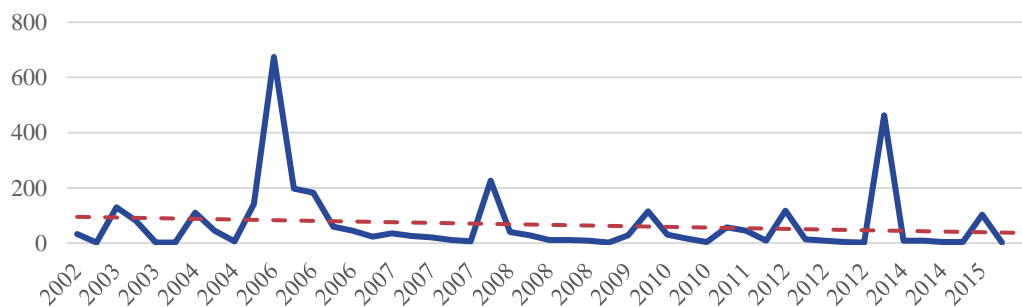
Lalinsky och Meriküll (2021) använde företagsdata för att studera handelseffekterna av att Slovakien och Estland gick med i eurosamarbetet. Ett intressant resultat var att Slovakien, som övergick från en flexibel växelkursregim till euron, upplevde en 18 procent ökning av exporten till euroområdet. Estland, som i stället gick från en fast växelkursregim till euron, upplevde nästan ingen inverkan på sin export till euroområdet. En förklaring av dessa resultat som lyfts av Lalinsky och Meriküll (2021) är vikten av transaktionskostnader, växelkursvolatilitet och osäkerhet. Det vill säga, Slovakien som blev av med växelkursosäkerheten förknippad med en flytande växelkursregim upplevde den största handelseffekten. Betoningen på betydelsen av minskad osäkerhet står i kontrast till Calmforsutredningen bedömning av valutaunioner från 1996 och visar på hur en växande evidens inom ett område kan förändra gällande konsensus.

Som en uppföljning till metaanalysen av Rose (2004), genomförde Polák (2019) en metaanalys som samlade in 3323 skattningar av euro-effekten på handel från nästan 60 studier. Resultaten visar både på förekomst av publikationsbias och en betydande variation mellan studier. Efter korrigering för bias visar meta-analysen en

handelsfrämjande effekt mellan 2–6 procent. Tyvärr redovisar inte Polák (2019) skattningarna från de underliggande studierna, lyckligtvis finner vi en stor del av detta underlag från en tidig version från år 2016 av samma artikel, Polák (2016). Polák (2016) bygger på 48 (av de i 2019-studien ingående 60) artiklar om eurons effekter på handel. Estimaterna från 2016-studien visas i Figur 2 och vi gör tre observationer:

- Effekten av euron varierar betydligt mellan studier.
  - De låga relativt handelsgenererande skattningarna i Polák (2019) – jämfört med underlaget i 2016-studien, indikerar att de studier i Figur 2 som rapporterar stora effekter har givits liten vikt vid bedömningen av eurons effekt på handel och därför förmodligen associerats med stor modellosäkerhet.
- Trenden med svagare effekter efter eurons första tio år verifieras i Figur 2.
  - Vi kan inte avgöra om den avtagande effekten kan tillskriva de på senare tid alltmer stringenta analysmetoderna eller om emu-effekten de facto var störst under de tio första åren.
- Dessutom tycks även förväntningarna på ökad handel ha uppfyllts.

Figur 2. Skattade effekter av deltagande i EMU på handel

Not: Figur baserad på 48 studier listade i Polák (2016), Tabell A1.

Intressant nog kan även utomstående länder dra nytta av eurosamarbetet. Soons och Overbeek (2023) uppskattade effekten av att gå med i EMU på exporten från icke-euromedlemmar till euromedlemmar till 15,7 procent och exporten till resten av världen till 12,0 procent. I linje med detta fann Gullstrand och Olofsdotter (2018) att euron hjälpte till att öka svenska företags export till euroområdet, vilket indikerar att euron kan bidra till ökad handel även för utomstående länder.

Sammanfattningsvis har vi sett en betydande minskning av den uppskattade effekten av en gemensam valuta sedan Rose's tidiga uppskattningar på 200 och 300 procent. Men tanken att en gemensam valuta ökar handeln är fortfarande giltig. Frågan är hur stor effekten av euron är, och en skattning mellan 2–16 procent och i vissa fall uppemot 30 procent är representativt för de flesta moderna studierna. Utöver storleken på effekten kretsar mycket av den idag gällande vetenskapliga debatten kring mekanismer och utmaningar förknippade med hur man mäter dessa effekter.⁶

⁶ För de som är intresserade av de tekniska aspekterna av att mäta valutaunionseffekten, se Hou (2019) för en översikt av hur urvalsstorlek och ekonometriskt metodval kan påverka resultaten.

3 Växelkursförändringar och handel

Under de senaste åren har det diskuterats om växelkursen blivit ”frikopplad” från handelsflöden. Diskussionen tog fart när försvagningar av valutakurserna i bland annat Storbritannien 2007–2009 och Japan 2012–2014 inte följdes av exportökningar. I Sverige handlar diskussionen bland annat om hur de svenska företagens deltagande i globala värdekedjor kan påverka sambandet mellan handel och växelkurs. När en större andel av exportföretagens insatsvaror importeras ökar kan detta kan leda till att svenska exportvolymerna inte ökar i samma utsträckning som tidigare – eller inte alls.

Trots diskussioner där växelkursens utveckling periodvis tycks varit frikopplat från handelns utveckling går det hävda att växelkursen spelar en central roll i internationell handel. Sambandet mellan växelkursförändringar och handel är ett stort forskningsområde som inte låter sig sammanfattas enkelt. Vi kommer nedan att beskriva några vanligt förekommande frågor kopplade till växelkursens utveckling och handel, samt redogöra för vad man i analyser funnit för Sverige.

3.1 Växelkursen, handelsbalansen och J-kurvan

Handelsbalansen utgörs av differensen mellan värdet av export och import av varor. Om differensen är positiv kallas den handelsöverskott, om den är negativ kallas den handelsunderskott. När man studerar tjänstehandeln används termen tjänstebalans.

En återkommande fråga är kopplingen mellan växelkursen, handel och handelsbalansen. Som pekats på ovan var de tidiga bedömningarna (90-talet) om handelseffekter av en gemensam valuta delvis grundade på vad man visste om sambandet mellan växelkursförändringar och handel. För att en depreciering (försvagad växelkurs) skall leda till en förbättrad handelsbalans säger teorin att summan av priselasticiteten för export och import i absoluta tal måste vara större än ett, detta kallas Marshall-Lerner-villkoret (Sveriges Riksbank, 2018). I klartext betyder det att värdet av exporten vid en depreciering ökar och/eller att kostanden för import minskar så att nettoeffekten av import och exportförändringarna leder till en förbättrad handelsbalans (Carlin och Soskice, 2005). Forskning på området pekar på att villkoret är uppfyllt för de flesta länder men att Sverige tycks uppvisa ett avvikande mönster. I en studie gjord av Bahmani-Oskooee och Niroomand (1998) med 26 länder fann man att villkoret uppfylldes för nästan alla länder, dock inte för Sverige, vars sammanlagda priselasticitet beräknades till 0,86. På likande sätt fann även Hacker och Hatemi (2003) att för Sverige var summan av priselasticiteten för export och import mindre än ett. Dessa resultat som nu ligger flera år bakåt i tiden antyder att för Sverige har en depreciering av valutan troligen (och i motsats till del många andra länder) kunnat kopplats till en försvagad handelsbalans. Det finns dock en möjlighet att längden på den tid efter en depreciering som man följt handelsbalansens utveckling kan påverkat resultaten.

Vid en växelkursförändring sker vanligtvis en anpassning över tid vilket kan ge upphov till en så kallad j-kurva. Man har sett att ofta tenderar handelsbalansen att

försämras strax efter en depreciering. Importen blir dyrare samtidigt som det kan ta tid för exporten att anpassas. Dessutom är den kortsiktiga priselasticiteten lägre än den långsiktiga motsvarigheten (Carlin och Soskice, 2006). Dessa skäl kan enligt Junz och Rhomborg (1973) förklara j-kurvan, där handelsbalansen initialt försämras efter en depreciering för att därefter långsamt förbättras.

Hacker och Hatemi (2003) undersökte om (bland annat) Sverige har en j-kurva. Deras resultat visade på att den svenska handelsbalansen försämras omedelbart efter en depreciering, men därefter så förbättrades den gradvis, och visar alltså stöd för en j-kurva. Även Bahmani-Oskooee och Ratha (2007) genomförde en studie om j-kurvans koppling till Sverige, även där pekade resultaten på j-kurva för Sverige. Sammantaget antyder dessa studier att de studier där man funnit att den svenska handelsbalansen försämras vid en depreciering möjligtvis kan förklaras av att man inte följt handelsbalansen utveckling tillräckligt länge från det att en depreciering skett.

Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2011, 2012) har analyserat sambandet mellan växelkursförändringar och handelsutveckling och menar att effekten av en valutadepreciering kan vara både positiv och negativ för handelsbalansen. När samma författare gjorde en uppföljningsstudie Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2013) med samma simuleringsmetod på Sverige konstaterade de att:

“A 10 per cent depreciation of the Swedish krona in real terms would imply a deterioration in Sweden’s trade balance with the Euro Area and the United States, ..., and improved Sweden’s total trade balance with China.”

Det intressanta i denna studie är att en depreciering, på grund av olika priskänslighet i handeln med olika länder, kan påverka den bilateral handelsbalansen mellan olika länder tämligen olika. Mot några länder stärks handelsbalansen och mot andra länder försvagas den. För den som är intresserad av den svenska växelkursens utveckling är ESO (2024) rapporten *”Krona på Rätt Kurs”* en bra startpunkt och som dessutom är utgiven i relativ närtid.

3.2 Växelkursens volatilitet

En volatil valuta sammankopplas ofta med osäkerhet vilket i sin tur kan hämma handel, investeringar och tillväxt. En fråga som infinner sig är därför om små länder kan gynnas särskilt mycket av att delta i en gemensam valuta.

Yarmukhamedov (2007) undersökte växelkursvolatilitetens effekt på svensk utrikeshandel för perioden 1993–2006. Resultaten från studien visar att på kort sikt skapar en hög volatilitet en osäkerhet som i sin tur har en negativ effekt på både import och export.⁷ Kopplat till Eurofrågan antyder dessa resultat att ett medlemskap i

---

⁷ Ett sätt att hantera valutarisk är genom valutasäkring men valutasäkring medför i sin tur ett administrativt moment som framför allt större företag har resurs för att hantera (Alfaro et al., 2021).

eurosamarbetet kan minska osäkerhet kopplat till svängningar i växelkursen även i handeln med länder utanför eurozonen.⁸ Att små länder kan kopplas samman med en volatil valuta har i Sverige under vissa tider benämnts ”skvalpvaluta”. I linje med detta fann Huchet-Bourdon och Korinek, (2012) i en studie på Chile och Nya Zeeland att små ekonomiers handel påverkas mer av växelkursvolatilitet än stora länder.

“This study finds that the two small economies’ trade is impacted relatively more by exchange rate volatility than large economies. This finding is consistent with other studies and with the theoretical literature.”

Resultaten från Huchet-Bourdon och Korinek, (2012) antyder att Sveriges valutastabilitet förmodligen skulle stärkas genom medlemskap i eurosamarbetet och därmed bidra till ökad handel.

---

⁸ Gällande valet av vilken valuta företag använder vid internationell handel säger Stefan Karlsson vid Exportkreditnämnden (EKN): ”Dollarn stärks alltid i oroliga tider, ..., och då sjunker helt enkelt efterfrågan på kronan (Stefan Karlsson EKN)” <https://www.ekn.se/exportmagasinet/ekn-exportmagasin/sa-paverkas-exporten-av-den-svaga-kronan/>

4 Tillväxt handel och integration

EU: För att skapa sig en uppfattning om tillväxteffekten av EMU kan den europeiska integrationen och EU-medlemskap utgöra ett yttre ramverk för de möjliga effekterna av medlemskap i eurosamarbetet. Det kan även nämnas att det finns betydlig fler studier som analyserat handelseffekterna av EMU jämför med effekten på ekonomisk tillväxt. Badinger (2005) studerar tillväxteffekten av integration och drar slutsatsen att om ingen integration hade ägt rum sedan 1950, skulle Europas BNP per capita vara ungefär 20 procent lägre år 2000, och att den största drivkraften varit GATT/WTO-integrationen, samt att den europeiska integrationen via EU(EG) stått för en tredjedel av effekten. Ser vi till EU finner Campos et al. (2014) som med en syntetisk kontrafaktisk analys på länder som gick med i EU 1973, 1981, 1986, 1995 och 2004 fann att EU-medlemskap har främjat BNP-tillväxten i deltagande länder med i genomsnitt 12 procent. EU-effekten är med andra ord betydande.

Dock varierar EU-effekten kraftigt mellan länder där Irland tycks vara det land som har haft den största vinsten från sitt EU-medlemskap – irländska inkomster skulle vara 43 procent lägre år 2000 om landet inte hade gått med i EU 1973. Andra länder med stora fördelar av EU-medlemskapet är Danmark, Storbritannien, Portugal, Spanien, Österrike, Estland, Lettland, Litauen och Slovenien Effekten har varit mindre men fortfarande positiv för Finland, Sverige, Tjeckien, Polen och Slovakien. Effekten på Grekland av att gå med i EU är beräknades av Badinger (2007) vara negativ. Det bör noteras att urvalet i Campos (2014) endast sträcker sig till år 2008 om därför ej omfattar finanskrisen (National Board of Trade 2016; Badinger 2007).

EMU: Studier av tillväxteffekterna av deltagande i eurosamarbetet finner vanligtvis i förhållande till EU-medlemskap relativt blygsamma tillväxteffekter. Exempelvis skriver Fernandez och Garcia Perea (2015) att euron inte medförde något större kliv uppåt i euroländernas tillväxtbana. Under de första åren av den monetära unionen steg euroområdet samlade BNP per capita något över den bana som förutsågs av kontrafaktiska beräkningar; men sedan mitten av 2000-talet har dessa vinster helt försvunnit. Enligt Fernandez och Garcia Perea (2015) verkar de centraleuropeiska länderna – Tyskland, Nederländerna och Österrike – varken erhållit vinster eller förluster av att anta euron. Irland, Spanien och Grekland noterade positiva och betydande vinster, men endast under de expansiva åren efter eurons lansering, medan Italien och Portugal snabbt hamnade efter den BNP per capita-bana som deras kontrafaktiska beräkningar förutsade.

Att tillväxteffekten av deltagande i eurosamarbetet är begränsad i förhållande till EU-medlemskap understryks även av Barell md. fl. (2008) som i en rapport publicerad av Europeiska kommissionen fann att den gemensamma valutan har haft en direkt positiv effekt på tillväxten i kärnländerna i euroområdet: Frankrike, Tyskland, Italien, Belgien och Nederländerna på omkring 2 procent (resultat vilka delvis står i kontrast till Fernandez och Garcia Perea 2015). I en senare studie från ECB (2020) beräknas deltagande i eurosamarbetet bidra med en inkomstökning på 0,3–2,1 procent av BNP för deltagande länder.

Att effekten av EU- såväl som EMU-medlemskap varierar mellan länder understryks av Fernandez och Garcia Perea (2015) som finner stor variation i tillväxteffekten av att ingå i eurosamarbetet. Fernandez och Garcia Perea (2015) fann den största positiva effekten av deltagande i eurosamarbetet för Irland. Sammanfattningsvis noteras att effekten av EMU varierar mellan länder och att effekten av EMU-medlemskap har för hela euroområdet klingat av över tid, se Tabell 3.

Tabell 3. Tillväxteffekter av EMU

Land	1999–2003	2004–2007	2008–2013
Spanien	7.91	3.85	0.43
Grekland	8.74	15.12	1
Irland	23.9	24.67	8.5
Italien	1.81	-3.26	-11.22
Portugal	2.08	-11.21	-12.57
Österrike	0.23	-2.54	-1.3
Tyskland	0.94	-1.05	1.8
Nederländerna	1	-3.72	-1.52
Frankrike	3.32	-1.66	-1.36
Finland	7.23	10.47	10.65
Belgien	-2.19	-6.31	-6.22
Euroområdet	2.66	-0.67	-2.78

Not: Resultat från Fernández och Perea, 2015.

Även nyare studier av tillväxteffekten av EMU visar på stor variation mellan länder. Lucke (2023) genomförde en syntetisk kontrollgruppsstudie över olika NUTS-regioner inom euroområdet och fann att EMU har gynnat regioner med konkurrenskraftiga, exportinriktade företag, medan den i stället tycks ha en negativ inverkan på flera franska, italienska och grekiska regioner. Det tycks med andra ord inte finnas någon entydigt positiv eller negativ effekt av EMU på regional tillväxt, varken mellan regioner och över tid.

4.1 EU:s utveckling på några områden viktiga för handel

Arbetskraftens rörlighet mellan medlemsländer spelar en viktig roll för upprätthållandet av en valutaunions stabilitet. Från ett handelsteoretiskt perspektiv kan handel och rörelse av kapital och arbete dels ses som substitut till varandra. Med andra ord, behovet av att handla över nationsgränsen minskar om produktionsfaktorer kan friktionsfritt röra sig mellan länder. Samtidigt kan ökad integration ha en direkt påverkan på handel.

Ett viktigt dokument rörande friheten att röra sig inom EU utgörs förutom det grundläggande Schengenavtalet från 1995 av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG. Direktivet anger (bland annat) att unionsmedborgares och deras

familjemedlemmars fritt kan resa till en annan EU-medlemsstat utan in- eller utresevisering. De får bo i en annan medlemsstat upp till tre månader utan några villkor eller formaliteter. De som är arbetstagare eller egenföretagare behöver inte uppfylla några andra villkor. Andra betydelsefulla reformer är EURES (1993) som syftar till att hjälpa och stödja arbetssökande och arbetsgivare i att hitta varandra över de europeiska landsgränserna inom EU/EES. Direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer (Direktiv 2005/36/EG) gör det möjligt för yrkesverksamma att få sina kvalifikationer erkända och fortsätta arbeta inom sina områden i ett annat EU-land. Inom detta område finns det än i dag en rad problem som ännu är olösta. Som ett sista exempel kan nämnas ERASMUS programmet som gör det möjligt för studenter att studera eller praktisera i ett annat EU-land under en viss period.

Sammantaget syftar ovanstående reformer till att underlätta arbetskraftens rörlighet mellan EU:s medlemsländer vilket bland annat kan bidra till att mildra effekten av landspecifika chocker och ekonomiska obalanser. I denna anda menar Batut et al (2024) att borttagandet av barriärer för personrörlighet har bidragit positivt till produktivitetsutvecklingen inom EU. Ser vi på data över arbetskraftens rörlighet inom EU finner vi att för perioden 2013–2018 (fram till covid) en ökning från cirka 570 000 till 720 000 intra-EU emigranter.⁹ Samtidigt som rörlighet för med sig en rad fördelar har det hävdats att en långsiktig förlust av befolkning i arbetsför ålder vara skadlig för avsändarländerna (Baas et al. 2014).¹⁰

I en jämförelse mellan EU och USA visade O'Rourke (2013) att mer än 40 procent av USA:s invånare är födda utanför den stat de bor i medan i euroområdet endast är 14 procent av befolkningen som är födda i ett annat land än det de bor i. Trots dessa olikheter i migration visade O'Rourke (2013) att det är svårt att se några signifikanta skillnader i prisflexibilitet mellan EU och USA. I en artikel från 2021 diskuterar Muller et al., (2021) migrationen inom EU, och hur den avsevärt lägre migrationen inom EU försvårar riskdelningen med en gemensam valuta. I korthet uppmanar Muller et al. (2021) till ett förnyat fokus på principen om arbetskraftens rörlighet för att förbättra riskdelningen i euroområdet. För en genomgång av frågor rörande migration inom EU se Arnholtz & Leschke (2023) och Batut et al (2024). I korthet pekar dessa studier på att mycket gjorts för att underlätta arbetskraftens rörlighet inom EU men att språkbarriären fortsättningsvis utgör ett hinder.

Utöver migration har det under de senaste 30 åren genomförts en rad reformer som syftat till att stärka integrationen mellan EU:s medlemsstater. Det är näst intill en omöjlig uppgift att redogöra för alla de reformer som bidragit till att öka integrationen mellan EU:s medlemsländer men det finns några reformer som är bör nämnas. Amsterdamfördraget som trädde i kraft 1999 medförde ett stärkt samarbete inom bland annat sysselsättning, miljö, jämställdhet, folkhälsa, konsumentfrågor och socialpolitik. Ett ytterligare stort steg var Lissabonfördraget som trädde i kraft år 2009, tio år efter Amsterdamfördraget. Fördraget innehåller en rad reformer i syfte att

⁹ <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/eumove/bloc-1c.html?lang=en>

¹⁰ Som en teknisk notis visade Muñoz (2024) hur traditionella data över tjänstehandel inom EU underskattar handel i tjänster genom job-posting, där arbetare rör sig mellan nationsgränserna för tillfälliga arbetens t.ex. inom byggsektorn.

förenkla och effektivisera den Europeiska unionen. Under 2010-talet lanserades inre marknadsakten (2011) med tolv åtgärder för integration och tillväxt och 2015 antogs handlingsplanen för kapitalmarknadsunionen som syftade till att ytterligare integrera och fördjupa medlemsländernas kapitalmarknader. Till sist kan nämnas den nya handlingsplanen för integration och inkludering som lanserades år 2020. Dessa exempel signalerar ett alltmer integrerat EU som i sin tur minskar barriärerna för handel i varor, tjänster, samt rörelse av kapital och arbete mellan EU:s medlemsstater.

5 Slutsatser

Om Sverige ska ta steget ut till ett fullt deltagande i den gemensamma valutan är utan tvekan en central fråga för Sveriges EU-integration och roll i Europeiska unionen. I denna analys har vi sökt belysa en pusselbit i denna fråga, nämligen hur ett fullt deltagande i eurosamarbetet kan förväntas påverka handel.

Sedan eurons införande den 1 januari 1999 har mycket skett. Vi har nu 25 års erfarenhet av en gemensam valuta och euron har etablerat sig som den näst mest handlade valutan i världen och under tiden har en rad reformer genomförts som stärkt ramverket inom vilket den gemensamma valutan verkar.

Vid eurons införande 1999 var kunskapen om valutaunioner och dess effekt på handel mycket begränsad. Det litteratur man hade att luta sig mot handlade snarare om växelkursförändringar och volatilitet än valutaunioners påverkan på handel. Denna informationsbrist var sannolikt bidragande till att olika aktörer gjorde olika bedömningar om hur ett fullt deltagande i eurosamarbetet skulle påverka handeln. Idag, 25 år senare har bilden klarnat betydligt. Evidensen pekar på att en gemensam valuta leder till ökad handel och bidrar därigenom till ökad tillväxt, frågan är dock hur stor dessa effekter är.

Tidiga studier på området pekade på handelseffekter av monetära unioner på 200–300 procent. Dessa resultat var uppseendeväckande och som det har visat sig, på grund av metodologiska problem, kraftig överskattade. Dock ledde dessa initiala studier till ett omfattande intresse för frågan. Idag ser vi att med hjälp av mer precisa metoder och bättre data pekar evidensen för euron på en handelsökande effekt i intervallet 2–16 procent, och i vissa fall uppemot 30 procent, samt en inkomstökning på 0,3–2,1 procent av BNP. En fråga som inte är fullt utredd är hur effekten av en gemensam valuta fördelar sig mellan minskade transaktionskostnader och eliminering av växelkursosäkerhet. Dock är det tämligen tydligt att en gemensam valuta har en handelsfrämjande effekt och att detta i sin tur är gynnsamt för produktivitet och ekonomisk utveckling. Med denna rapport hoppas vi bidragit med en handelsbaserad syn på vad ett deltagande i eurosamarbeten kan föra med sig.

Referenser

- Alejandro, M., Stein, E., and Ordoñez, G. (2003), The currency union effect on trade: early evidence from EMU, *Economic Policy*, 18(37), 315–356. doi.org/10.1111/1468-0327.00109_1.
- Alfaro, L., Calani, M., and Varela, L. (2021), Currency Hedging in Emerging Markets: Managing Cash Flow Exposure, Harvard Business School, working Paper 21-096.
- Arnholtz, J., & Leschke, J. (2023). Revisiting the EU's new mobility regime: the impact of mobility and policies on labour market hierarchies within and across the EU. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 49(16), 4071–4091. doi.org/10.1080/1369183X.2023.2207329
- Baas, T., Barslund, M., Busse, M., Galgóczi, B., Izquierdo Peinado, M., Jimeno, J. F., Kaczmarczyk, P., Lacuesta, A., Leschke, J., & Vargas-Silva, C. (2014). Labour Mobility in the EU: Dynamics, Patterns and Policies. *Intereconomics*, 49(3), 116–158.
- Badinger, H. (2005), Growth Effects of Economic Integration: Evidence from the EU Member States. *Review of World Economics*, Springer, vol. 141(1), p. 50–78.
- Barrell, R., Gottschalk, S., Holland, D., Khoman W., Liadze, I., och Pomerantz, O. (2008), The impact of EMU on growth and employment. European Commission, Economic and Financial Affairs, Economic Papers No. 318, April 2008.
- Batut, C., Gantois, T., and Lavallée, J. (2024). Intra-EU Mobility of Persons. Ministère de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté Industrielle et Numérique.
- Bahmani-Oskooee, M., & Ratha, A. (2007). The Bilateral J-curve: Sweden versus her 17 Major Trading Partners. *International Journal of Applied Economics*, 4 (1). S. 1–13.
- Bahmani-Oskooee, M & Ratha, A (2007) The bilateral J-curve: Sweden versus her 17 Major Trading Partners *International Journal of Applied Economics*.
- Baldwin R, (2006), The Euro's Trade Effects. European Central Bank, WP. No. 594, March 2006.
- Baldwin R, Skudelny F, Taglioni D. (2005), Trade effects of the euro evidence from sectoral data. Working paper series 446, European Central Bank.
- Berger, H., and Nitsch, V. (2005), Zooming Out: The Trade Effect of the Euro in Historical Perspective, CESifo Working Paper Series 1435, CESifo.
- Campos, N. F., Coricelli, F. and Moretti, L. (2014), Economic Growth and Political Integration: Estimating the Benefits from Membership in the European Union Using the Synthetic Counterfactuals Method. IZA Discussion Paper No. 8162.
- Carlin, W., & Soskice, D. (2006). *Macroeconomics*. Första upplagan. New York: Oxford university press.
- De Grauwe, P. (2022), *Economics of Monetary Union*. Oxford University Press.
- ECB. (2020), Baldwin vs. Cecchini revisited: the growth impact of the European Single Market, European Central Bank, Working Paper, No. 2392, April, 2020.
- Emerson, M. et al. (1992). *One Market One Money: An Evaluation of the Potential Benefits and Cost of Forming an Economic and Monetary Union*. Oxford University Press, Oxford.

- ESO (2024). En ESO-rapport om den svenska valutans utveckling 1993–2024. AU: Flam H., och Persson. M. Rapport till Expertgruppen för Studier i Offentlig Ekonomi, 2024:4.
- Felbermayr, G., and Steininger, M. (2022), Revisiting the Euro’s Trade Cost and Welfare Effects, *Journal of Economics and Statistics*, 239(5–6), 917–956. doi.org/10.1515/jbnst-2019-0015
- Fernandez, C., and Garcia Perea, P. (2015), The Impact of the euro on Euro Area GDP per capita. Banco De Espana. Documentos de Trabajo, No. 1530.
- Flam, H., och Persson, M. (2024). Krona på rätt kurs? En ESO-rapport om Svenska valutans utveckling 1993–2024. Rapport till expertgrupper för studier i offentlig ekonomi, 2023:4.
- Frankel, J. (2006): “Comments on Baldwin (2006) ‘The Euro’s Trade effect’.” Working Paper Series 594, European Central Bank.
- Glick, R. och Rose, A. (2001). Does a Currency Union Affect Trade? The time series evidence. NBER Working Paper No. 8396.
- Gullstrand, J., och Olofsdotter, K. (2018), Trade and the Euro: effects on bystanders. *Applied Economics Letters*, 26(9), 726–730. doi.org/10.1080/13504851.2018.1489999.
- Hacker, S & Hatemi-J, A. (2003). Is the J-Curve Effect Observable for Small North European Economies? *Open economies review*, 14. S. 119–134.
- Havránek, T. (2010). Rose effect and the euro: is the magic gone? *Review of World Economics*, 146(2), 241–261.
- Hou, J. (2019), Revisiting the trade effects of the euro: data sources and various samples, *Empirical Economics*, 59(6), 2731–2777.
- Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2011), “To What Extent Do Exchange Rates and their Volatility Affect Trade?”, OECD Trade Policy Papers, No. 119, (2011-10-10) OECD Publishing, Paris. dx.doi.org/10.1787/5kg3slm7b8hg-en
- Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2012), “Trade Effects of Exchange Rates and their Volatility: Chile and New Zealand”, OECD Trade Policy Papers, No. 136, OECD Publishing (2012-03-22), Paris. dx.doi.org/10.1787/5k9cvpldq533-en
- Huchet-Bourdon, M. and J. Korinek (2013), “Effects of exchange rates and their trade volatility on bilateral trade in Sweden”, OECD (unpublished), Paris
- IMF (2023). Potential Benefits and Costs of a Common Currency for GCC, Andrea Schaechter, IMF, 29 aug. 2023. [IV Potential Benefits and Costs of a Common Currency for GCC Countries in: Monetary Union Among Member Countries of the Gulf Cooperation Council \(imf.org\)](https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2023/08/29/Potential-Benefits-and-Costs-of-a-Common-Currency-for-GCC-Countries-in-Monetary-Union-Among-Member-Countries-of-the-Gulf-Cooperation-Council-49809).
- Junz, H & Rhomberg, R. (1973). Price Competitiveness in Export Trade Among Industrial Countries. *American Economic Review* 63. 412–418.
- Kommerskollegium, (1997). Remissvar på SOU 1996:4158. Dnr 100-1906-96, sid 5.
- Lalinsky, T., och Meriküll, J. (2021), The Effect of the Single Currency on Exports: Comparative Firm-Level Evidence, *International Journal of Central Banking*, 17(3), 203–239.
- Lucke, B. (2022). Growth Effects of European Monetary Union: A Synthetic Control Approach, MPRA Paper 115373, University Library of Munich, Germany.

- McKinnon, R.I. (1963). Optimum Currency Areas. *American Economic Review*, 53, 717–24.
- Muller G., Wellman S., och Kohler W. (2021). Migration and risk sharing in currency unions: The euro area versus the US. VoxEU. CEPR. cepr.org/voxeu/columns/migration-and-risk-sharing-currency-unions-euro-area-versus-us
- Mundell, R. (1961). A Theory of Optimum Currency Areas. *American Economic Review*, 51, 509-17.
- Muñoz, M. (2024). Trading Nontradables: The Implications of Europe’s Job-Posting Policy, *The Quarterly Journal of Economics*, 139(1), 235–304. doi.org/10.1093/qje/qjad032
- National Board of Trade Sweden. (2015), Economic Effects of the European Single Market Review of the empirical literature. Kommerskollegium. ISBN: 978-91-88201-02-7
- Nitsch, V. (2001), Honey I just shrunk the currency union effect on trade, Mimeo, Bankgesellschaft, Berlin.
- Novy, D., and Chen, N. (2018), Currency unions mean more trade, but not for everyone. VOX-EU, CEPR, 9 July, 2018.
- O’Rourke, Kevin (2013), Cross of Euros. *Journal of Economic Perspectives*. 27(3), 167–192. doi:10.1257/jep.27.3.167.
- Pelagidis T., and Mitsopoulos, M. (2016), The Costs and Benefits for Joining a Common Currency with Emphasis on Weaker Member States: The Pre-Crisis Debate. Ch. 2 in Who’s to blame for Greece? Springer.
- Persson, T. (2001). Currency Union and Trade: how large is the treatment effect? *Economic Policy*, 33, 433-62.
- Polák, Petr. (2016). The Euros Trade Effect: Working Papers IES 2016/22, Charles University Prague, Faculty of Social Sciences, Institute of Economic Studies, revised Nov 2016.
- Polák, Petr. (2019). The Euros Trade Effect: A Meta-Analysis. *Journal of Economic Surveys*, 33(1). 101–124.
- Rose, A. (1999), One money one market: estimating the effect of common currencies on trade. NBER, WP. No. 7432.
- Rose, A. (2000), One money one market: estimating the effect of common currencies on trade. *Economic Policy*, 30, 7–46.
- Rose A.K (2004). The Effect of Common Currencies on International Trade: A Meta-Analysis, Ch. 7 in Monetary Unions and Hard Pegs. Oxford Scholarship Online.
- Rose, A., and Wincoop, K. Eric van. (2001). National Money as a Barrier to International Trade: The Real Case for Currency Union. *American Economic Review*, 91 (2): 386–390.
- SIEPS (2017). Should Sweden adopt the euro? Höpner, M. SIEPS 2017:12. [sieps_2017_12epa.pdf](https://sieps.se/2017/12/epa.pdf)
- SIEPS (2021). Sverige och euron under 25 års EU-medlemskap.? Eriksson, J., och Ljungqvist, M. SIEPS 2021:1.
- SIEPS (2024). EU-opinionen i rörelse: Svenska sneglar mot euron. Johansson, M., och Lewander, J. SIEPS 2024:11.

Soons, O., and Overbeek, F. (2023), The effects of the Economic and Monetary Union on export, De Nederlandsche Bank, October 2023.

SOU (1996). Calmforsrapporten. Calmfors, L., Flam, H., Lindahl, R., och Rabionwich, E. Staten offentliga utredningar. 1996:158.

Sveriges Riksbank (2018). Hur påverkar globala värdekedjor kronkursens påverkan på exporten? AU: Erik Frohm. Sverige Riksbank. Ekonomiska kommentarer, Nr. 9. 2018.

Yarmukhamedov, S (2007) Trade Effects of Exchange Rate Fluctuations: Evidence from Sweden. Dalarna University.

Övriga källor

[Could the euro collapse? \(reuters.com\)](https://www.reuters.com)

www.europa-portalen.se/tema/ekonomi/eu-landernas-statsskulder

www.ekn.se/exportmagasinet/ekn-exportmagasin/sa-paverkas-exporten-av-den-svaga-kronan/

ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/eumove/bloc-1c.html?lang=en

Appendix

Tabell 4. Skattade effekter av deltagande i EMU på handel

Studie	Estimat	Studie	Estimat
de Souza (2002)	32	Baldwin, DiNino, Fontagné, Santis, and Taglioni (2008)	12
Bun and Klaassen (2002)	2	Flam and Nordström (2008)	10
Micco, Stein, and Ordoñez (2003)	130	Brouwer, Paap, and Viaene (2008)	8
Barr, Breedon, and Miles (2003)	81	de Nardis, de Santis, and Vicarelli (2008)	2
de Nardis and Vicarelli (2003b)	2	de Sousa and Lochard (2009)	29
de Nardis and Vicarelli (2003a, 4)	2	Frankel (2010)	116
Taglioni (2004)	109	Costa-Font (2010)	30
Faruqee (2004)	44	Jung, Hogrefe, and Kohler (2010)	15
Baldwin and Taglioni (2004)	6	Silva and Tenreyro (2010)	3
Baldwin, Skudelny, and Taglioni (2005)	142	Murphy and Siedschlag (2011)	58
Fernandes (2006)	674	Cafiso (2011)	44
Baldwin (2006)	198	Eicher and Henn (2011)	9
Flam and Nordström (2006a)	182	Bergin and Lin (2012)	117
Flam and Nordström (2006b)	59	Vicarelli and Pappalardo (2012)	14
Gomes, Helliwell, Kano, and J. Murra and (2006)	44	Cieślak, Michalek, and Mycielski (2012)	9
Aristotelous (2006)	24	Kelejian, Tavlas, and Petroulas (2012)	4
Bun and Klaassen (2007)	35	Alakbarov (2012)	2
Ruiz and Vilarrubia (2007)	25	Rotili (2014)	462
Baldwin and Taglioni (2007)	20	Cieślak, Michalek, and Mycielski (2014)	9
Flam and Nordström (2007)	12	Polyak (2014)	8
Shin and Serlenga (2007)	7	Badinger and Türkcan (2014)	4
de Nardis, Vicarelli, and De Santis (2008)	225	Camarero, Gómez, and Tamarit (2014)	4
Berger and Nitsch (2008)	40	Buongiorno (2015)	104
Chintrakarn (2008)	28	Kunrooa and Azad (2015)	2

Not: Data från Polák (2019).

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Vår uppgift är att förbättra möjligheterna för internationell handel med utgångspunkt i öppenhet, klara spelregler och fri rörlighet på EU:s inre marknad.

Målet för vårt arbete är att bidra till en väl fungerande inre marknad, en extern handelspolitik i EU som bygger på frihandel samt ett öppet och starkt multilateralt handelssystem.

Vi förser regeringen med beslutsunderlag, utredningar och yttranden samt deltar i internationella möten och förhandlingar.

Kommerskollegiums Solvitcenter hjälper företag och privatpersoner som stöter på problem med den fria rörligheten. Vi är också värd för flera nätverk med näringslivsorganisationer och myndigheter som syftar till att utveckla förutsättningarna för handeln.

I vår roll som handelsmyndighet ingår dessutom att ge stöd till utvecklingsländer genom handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Det sker bland annat genom kontaktpunkten Open Trade Gate Sweden som bistår exportörer från utvecklingsländer i deras handel med Sverige och EU.

Med våra utredningar och rapporter vill vi öka kunskapen om handelns betydelse för samhällsekonomin och för en global hållbar utveckling.

Kommerskollegium, december 2024. ISBN: 978-91-89742-50-5